

Валерій СОРОКА,
*доцент кафедри транспортних технологій
та технічного сервісу
Національного університету водного господарства
та природокористування*

Юлія КИСІЛЬ,
*студентка Національного університету
водного господарства та природокористування*

ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗА НАПРЯМОМ ПІДГОТОВКИ «ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ (АВТОМОБІЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ)»

У статті розглянуто чинники формування мотивації студентів до навчальної діяльності у Національному університеті водного господарства та природокористування.

Ключові слова: мотивація, навчальна діяльність, студенти.

В статье рассматриваются факторы, формирующие мотивацию студентов к учебной деятельности в Национальном университете водного хозяйства и природопользования.

Ключевые слова: мотивация, учебная деятельность, студенты.

The article discusses the factors that forming students' motivation to learn National University of Water and Environment.

Key words: motivation, training activity, students.

На сьогоднішній день питання, пов'язані з мотивацією навчальної діяльності студентів у навчальних закладах різних типів, у наукових дослідженнях представлені досить ґрунтовно. До речі, підвищена увага науковців до означеної проблеми зумовлена високими навчальними результатами та пізнавальною активністю студентів у різних життєвих ситуаціях.

Особливістю мотивації навчальної діяльності студентів будь-якого ВНЗ є наявність об'єктивно і суб'єктивно значущих детермінант, а саме: життєзабезпечення, особистісного розвитку, навчальної діяльності, соціальної взаємодії, професійного становлення. Зважаючи на це, життєва активність студента у період навчання у виші включає проєкції відповідних систем. Абсолютна перевага кожної з представлених вище детермінант означає не лише порушення певної рівноваги між ними, а й істотні деформації в майбутньому. У той же час головним чинником студентського періоду є професійне становлення особистості, що забезпечує синхронізацію, взаємокомпенсацію, взаємодоповнення всіх інших детермінант [2].

Метою даної статті є виявлення особливостей мотивації навчальної діяльності студентів у період навчання у ВНЗ.

Варто зауважити, що означене дослідження проводилося серед студентів I-V курсів факультету менеджменту за напрямком підготовки «Транспортні технології (автомобільний транспорт)» Національного університету водного господарства та природокористування. Усього в опитуванні взяли участь 119 респондентів, серед яких: 26 – першокурсники, 12 – другокурсники, 28 – третьокурсники, 33 – четвертокурсники, 20 – п'ятикурсники.

Зважаючи на мету дослідження, нами були виокремлені такі його головні завдання:

- визначення особливостей та елементів мотиваційної системи студентів;
- дослідження, характеристика та аналіз елементів мотиваційної системи молодих людей.

Мотивація – це процес спонукання кожного співробітника і всіх членів його колективу до активної діяльності задля задоволення власних цілей та потреб організації відповідно до делегованих їм обов'язків та плану. Тобто кожен об'єкт управління з метою ефективного функціонування потребує створення та використання специфічної мотиваційної системи.

Будь-яка мотиваційна система складається з матеріальних і нематеріальних елементів, а також підпадає під вплив як зовнішнього, так і внутрішнього середовища об'єкта управління. Навчальний процес як об'єкт управління потребує створення власної мотиваційної системи, при цьому для її учасників особливо важливими є мотиваційні елементи [1].

В основу нашої статті покладено результати власних спостережень, а також дослідження мотиваційного потенціалу студентів з метою вдосконалення процесу навчання, проведеного Міжнародним університетом природи, суспільства та людини «Дубна» (2009 р.) і відділом з виховної роботи й соціологічно-психологічних досліджень Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне) стосовно оцінки ставлення студентів до конкретних навчальних дисциплін. На основі представлених вище даних нами було складено анкету, яка є основним інструментом дослідження мотивації навчальної діяльності студентів ВНЗ (рис. 1).

АНКЕТА

Студента _____ курсу

1. Просимо визначити рейтинг можливих форм мотивації Вашого навчання за напрямом «Транспортні технології» спеціальності «Організація перевезень і управління на транспорті (автомобільний)» за шкалою від 0 до 5, де 0 – не важливе для Вас, а 5 – найважливіше:

Отримання стипендії	0	1	2	3	4	5
Здобуття знань	0	1	2	3	4	5
Вимога батьків	0	1	2	3	4	5
Майбутнє працевлаштування	0	1	2	3	4	5

Цікаве спілкування	0	1	2	3	4	5
Отримання диплома	0	1	2	3	4	5

2. У разі наявності іншої форми Вашої особистої мотивації навчання прохання вказати її на зворотному боці анкети.

Примітка. Обраний варіант закресліть.

Рис. 1. Зразок анкети дослідження навчальної діяльності студентів

Запропонована анкета передбачає дослідження шести можливих елементів мотиваційної системи студентів, зокрема отримання стипендії, здобуття знань, вимога батьків, майбутнє працевлаштування, цікаве спілкування, отримання диплома. Важливість кожного конкретного мотиву студенти могли оцінити за шкалою від 0 до 5 балів, де 0 – не важливий для них мотив, а 5 – найважливіший. Як наслідок – нами були отримані наступні дані, які представлено на рис. 2. Отже, 40% усіх респондентів найвищим балом оцінили критерій «майбутнє працевлаштування». Майже половина всіх опитаних зауважили, що такий критерій, як «вимога батьків», є для них не дуже суттєвим. Стосовно критерію «отримання знань», то за нього віддали свої голоси 34% студентів, присвоївши йому бал 3. Щодо такого елемента мотивації, як «отримання стипендії», то тут думки студентів рівномірно розділилися по всій шкалі. Крім того, на нашу думку, 18% студентів, які присвоїли даному критерію бал 0, можливо, навчаються на платній формі.

44% студентів критерій «цікаве спілкування» оцінили в 1 бал, тоді як 3% вважають його найважливішим. Щодо критерію «отримання диплома», то він є досить вагомою мотивацією: 27% опитаних дали йому 5 балів, 23% – 4 і лише 5% – 0.

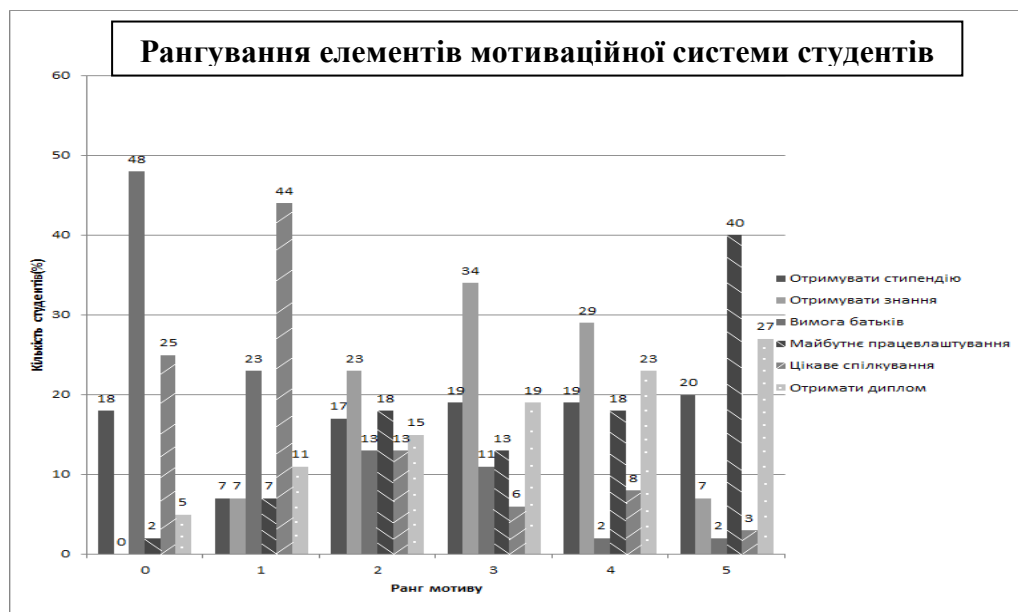

Рис. 2. Рангування елементів мотиваційної системи студентів

Проаналізуємо кожен фактор мотиваційної системи за курсами:

- *Отримання стипендії* – майже в половини студентів першого курсу даний фактор є найважливішим, проте на старших курсах його пріоритетність частково втрачається.

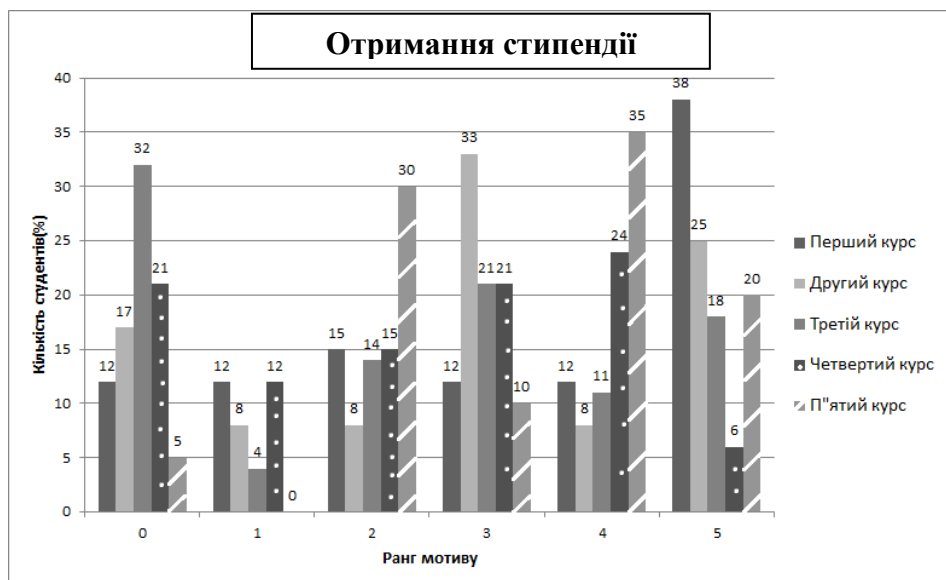

Рис. 3. Рангування фактора «отримання стипендії» у мотиваційній системі студентів за курсами навчання

- *Здобуття знань* – максимально важливим цей критерій вважає незначна кількість студентів усіх курсів. Більшість опитаних оцінили його 3 або 4 балами.

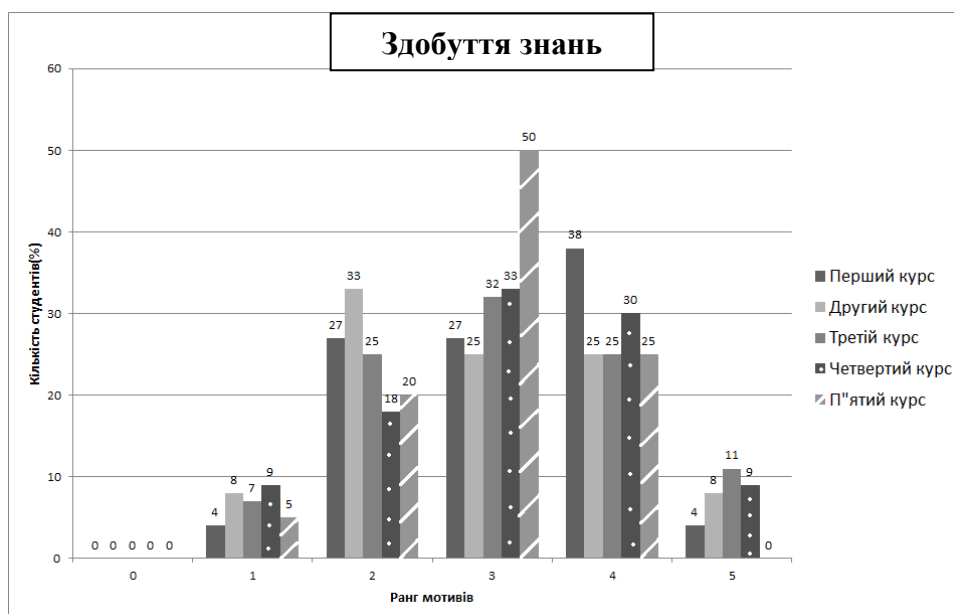

Рис. 4. Рангування фактора «здобуття знань» у мотиваційній системі студентів за курсами навчання

- *Вимога батьків* – студенти всіх курсів виокремили означений фактор як найменш важливий.

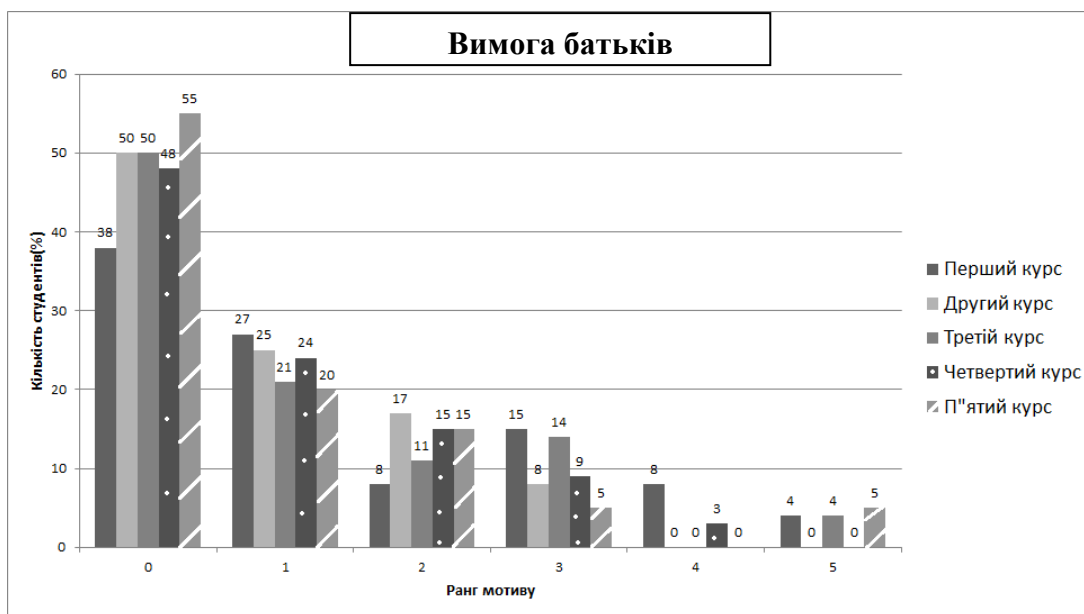

Рис. 5. Рангування фактора «вимога батьків» у мотиваційній системі студентів за курсами навчання

- *Майбутнє працевлаштування* – найважливіший критерій для всіх респондентів, адже йому дали максимальну оцінку майже половина студентів кожного курсу.

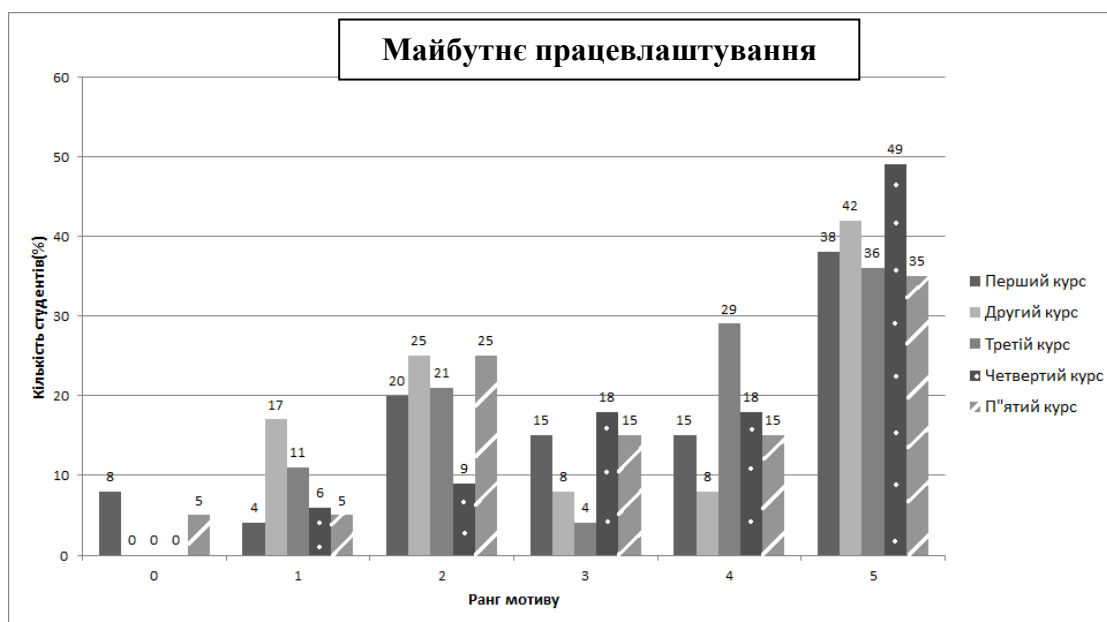

Рис. 6. Рангування фактора «майбутнє працевлаштування» у мотиваційній системі студентів за курсами навчання

- *Цікаве спілкування* – означений мотив (аналогічно з «вимогою батьків») для більшості опитаних не є важливим.

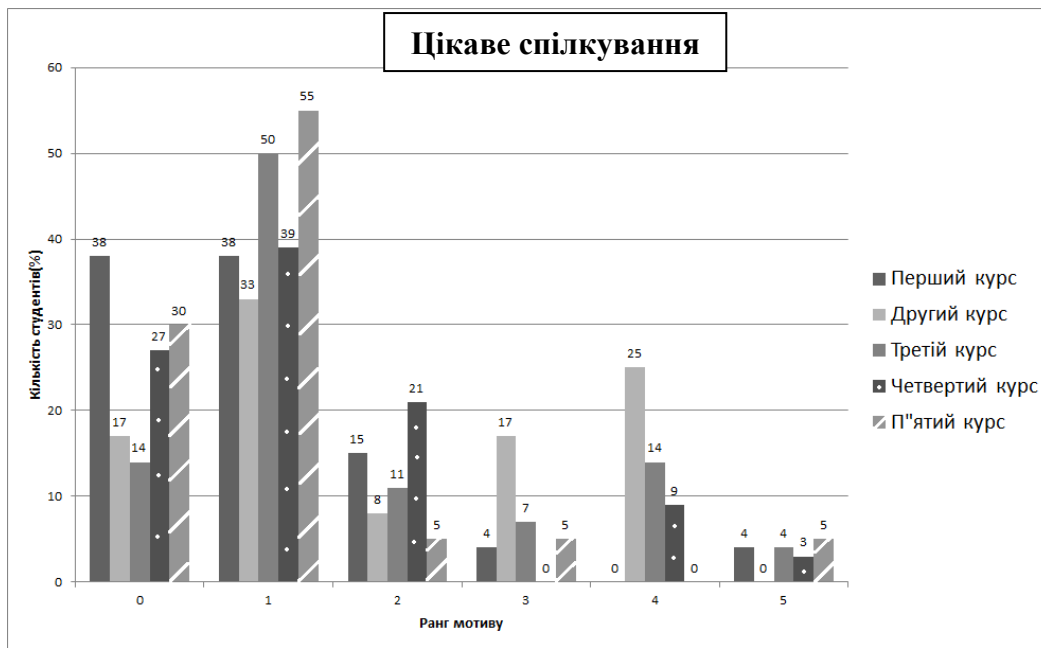

Рис. 7. Рангування фактора «цікаве спілкування» у мотиваційній системі студентів за курсами навчання

- Отримання диплома – важливість цього критерію з кожним курсом зростає, а на п'ятому курсі його визнали максимально значимим 35% студентів.

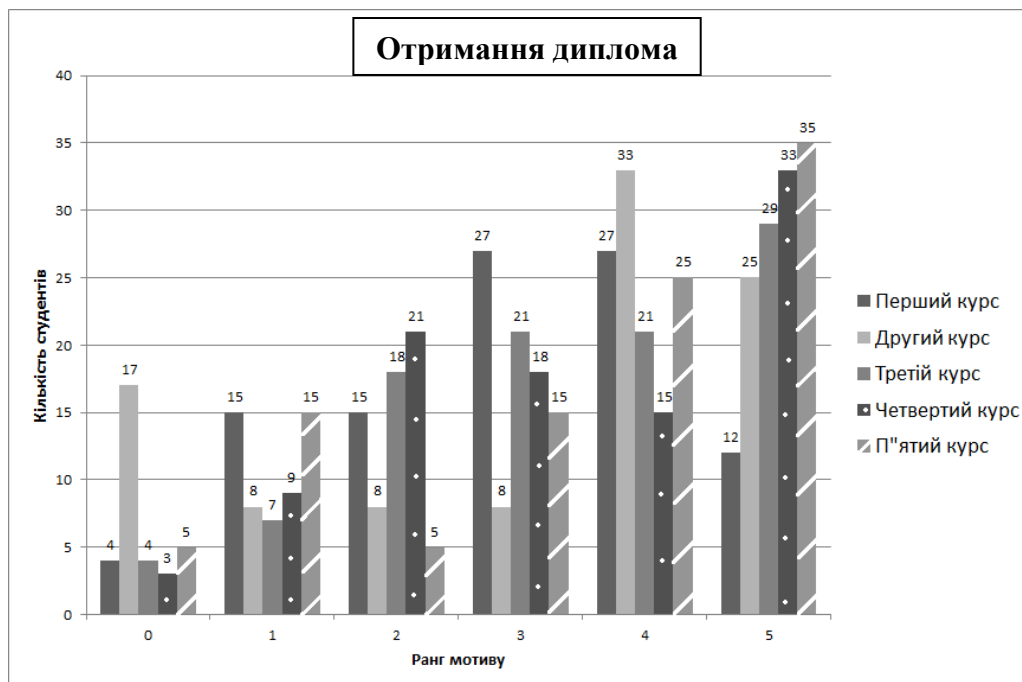

Рис. 8. Рангування фактора «отримання диплома» у мотиваційній системі студентів за курсами навчання

Висновки. Отже, мотиваційна система особистості значною мірою визначає результати її навчальної діяльності. Так, до елементів мотиваційної системи студентів варто віднести: наявність стипендії, здобуття професійних знань, вплив батьків, майбутнє працевлаштування, цікаве спілкування з

викладачами та ровесниками, можливість отримання документа про освіту. Рангування наведених мотивів серед студентів факультету менеджменту за напрямом підготовки «Транспортні технології (автомобільний транспорт)» Національного університету водного господарства та природокористування засвідчило, що найважливішими мотиваційними факторами для молодих людей є «майбутнє працевлаштування», «отримання диплома», «отримання стипендії» та «здобуття знань», а найменш важливими – «вимога батьків» та «цікаве спілкування».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зінь Е. А. Основи менеджменту : навчальний посібник / Е. А. Зінь, В. С. Сорока, З. О. Толчанова. – Рівне : НУВГП, 2010. – 312 с.
2. Лифшиц Е. А. Исследования мотивационного потенциала студентов для совершенствования процесса обучения / Е. А. Лифшиц. – Москва : МУ природы, общества и человека «Дубна», 2009. – С. 30-40.
3. Чаусова Т. В. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Т. В. Чаусова ; Центральний ін-т післядипломної педагогічної освіти НАПН України. – К., 2004.

Дата надходження до редакції: 07.05.2014 р.